

Милица Маркић

ИСТИНА СЛОВА

Дочекивали смо је још пре него што је постала нобеловка и букеровка. Отворила је 58. међународни сајам књига у Београду, учествовала на седмом Просефесту у Новом Саду, иницирала сезону ауторских сусрета путем видео-линка док то још није постала пандемијска норма. Новосадски гимназијалци пратили су је до Београда да би наставили да је слушају у Дому културе Палилула. Београдски средњошколци данас пишу матурске радове о њеним књигама. Једна њена прича дала је предлог позоришној представи (*Акваријум* у режији Олге Савић), једна друга музичком делу (*Барго. Вершеј* Ивана Чкоњевића). Књижевни блогери и читалачки клубови на друштвеним мрежама публикују огледе о њеним књигама, а истински посвећеници литературе (и сами аутори), неуморно исписују властите осврте на њено дело и установљују „дневну дозу Олге Токарчук“ (Јадранка Миленковић).

Иако никад није упадљиво предњачила међу код нас преведеним пољским писцима, одавно је стекла армију својих поклоника. Сав тај одјек Олгиног стваралаштва долази од значајног и непатвореног читалачког корпуса, далеко од сваке трговине утицајем којег данас ни књижевност није поштеђена, и тај корпус не чине „људи центра“, еминентни кружоци теоретичара, критичара и публициста. А то је одувек и желела – да буде „екс-центрична“, препозната и читана далеко од салона.

То нас свеједно не разрешава обавезе да надоместимо дефицит преднобеловске пажње. Изузимајући ране текстове Петра Арбутине, Душице Потих и Љиљане Шоп, као и „предбукеровске“ текстове Миљенка Јерговића – тај период генерално карактерише оскудна позорност, што смо желели да надокнадимо зборником изабраних текстова – интервјуима, есејима и записима с њених многобројних наступа, те манифестима њеног активизма под симболичним називом „Институт за истраживање будућности“.

Ремек-дело није довољно само волети, него га и поштовати. Нека овај избор буде знак поштовања и захвалности Олги Токарчук зато што нас предано подсећа на то да је историја најсвечанија лаж, да књижевност најефикасније кондиционира људски дух, да у плавој варници из измрвљене коцке шећера чучи скривени динамизам, да се заповест о рађању и множењу протеже на минерале и све живо у природи, да је наука само једна истина, далека од једноставног, и да онај ко се једном сретне с истином слова никад више не пада испод њеног нивоа.

Јер Олга то заслужује.